

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 24.10.2006 r.
COM(2006) 631 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

EU – Chiny: bliższe partnerstwo, większa odpowiedzialność

{COM(2006) 632 wersja ostateczna}

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

EU – Chiny: bliższe partnerstwo, większa odpowiedzialność

1. Szanse i zagrożenia

Pozycja Chin w ostatnim dziesięcioleciu znacznie się umocniła. Stały się one czwartą co do wielkości potęgą gospodarczą i trzecim eksporterem na świecie; wzrasta również ich znaczenie polityczne. Chińska polityka zagraniczna zyskała na znaczeniu dzięki wzrostowi gospodarczemu, stając się bardziej aktywna i wyrafinowana. Polityka Chin opiera się przede wszystkim na dążeniu do zapewnienia odpowiedniego wzrostu gospodarczego i zajęcia miejsca w świecie, które odzwierciedlałoby siłę polityczną i gospodarczą tego kraju. Ze względu na wielkość i niezwykley wzrost gospodarczy Chin zachodzące tam zmiany wywierają daleko idący wpływ na światową politykę i handel.

Unia Europejska ma do zaoferowania największy rynek zbytu na świecie. Jej waluta jest światową walutą rezerwową. UE zajmuje przodującą pozycję w dziedzinie kluczowych technologii i umiejętności. Odgrywa też ważną rolę jeśli chodzi o odpowiedzialne rozwiązywanie dzisiejszych problemów, w dziedzinach takich jak ochrona środowiska, energia, globalizacja. Unia Europejska okazała się zdolna do wywierania coraz większego wpływu daleko poza swoimi granicami i jest największym na świecie dostarczycielem pomocy na rzecz rozwoju.

Europa musi skutecznie zareagować na wzrost znaczenia Chin. Należy wykorzystać potencjał wynikający z dynamicznej współpracy z Chinami, zgodnie z naszymi wartościami, aby uporać się z najważniejszymi wyzwaniami, jakie dzisiaj stoją przed Europą, takimi jak zmiany klimatu, zatrudnienie, migracja czy bezpieczeństwo. W naszym interesie leży również wspieranie reform w Chinach. Oznacza to, że Chiny powinny być uwzględniane jako istotny czynnik we wszystkich dziedzinach wewnętrznej i zewnętrznej polityki Unii Europejskiej. Wymaga to ścisłej koordynacji w ramach UE, tak aby reprezentowała ona jednolite stanowisko.

W 2003 r. UE i Chiny zawarły partnerstwo strategiczne, pełniej odzwierciedlające wagę ich wzajemnych relacji. Relacje te są coraz bardziej dojrzałe i lepiej odzwierciedlają realia, a istniejące jeszcze różnice przezwyciężane są w sposób konstruktywny. Jednocześnie Chiny wraz z Unią Europejską są nieodzownymi uczestnikami procesu globalizacji, zintegrowanymi w coraz większym stopniu z międzynarodowymi systemami.

Zaangażowanie i partnerstwo w dalszym ciągu muszą leżeć u podstaw stosunków Unii Europejskiej z Chinami. Jednak wraz z zacieśnieniem partnerstwa strategicznego, wzrasta też wzajemna odpowiedzialność. Partnerstwo powinno odpowiadać interesom obu stron, a UE i Chiny muszą współpracować, przyjmując na siebie coraz bardziej aktywną i odpowiedzialną rolę na arenie międzynarodowej oraz wspierając i przyczyniając się do umocnienia efektywnych wielostronnych relacji. Celem powinno być połączenie sił Chin i UE, tak aby wspólnie były one w stanie doprowadzić do rozwiązania ogólnoświatowych problemów.

Zarówno UE, jak i Chiny odniosą korzyść z wzajemnego handlu i partnerstwa gospodarczego. Zdając sobie sprawę z potencjału Chin, nie można zamykać Europy przed chińską konkurencją. Aby możliwe było uzyskanie i utrzymanie poparcia politycznego dla kwestii

otwarcia na Chiny, Europa musi być świadoma korzyści wynikających z jej zaangażowania w relacje z tym państwem. Chiny muszą otworzyć swoje rynki i zapewnić warunki uczciwej konkurencji rynkowej. Głównym wyzwaniem dla polityki handlowej UE w nadchodzącym dziesięcioleciu będzie sprostanie wyzwaniom konkurencji i wypracowanie korzystnych warunków handlu z Chinami. To kluczowe obopólne wyzwanie będzie sprawdzianem dla naszego partnerstwa, opisanego bardziej szczegółowo w dołączonym do niniejszego komunikatu dokumencie dotyczącym polityki handlowej, zatytułowanym „Konkurencja i partnerstwo”.

Dla osiągnięcia własnych celów Europa i Unia Europejska mogą działać więcej wspólnie, niż działając osobno.

2. Kontekst: odrodzenie Chin

Głównym motorem polityki Chin jest wewnętrzna stabilizacja. W ostatnich dziesięcioleciach stabilizacja ta opierała się na dużym wzroście ekonomicznym. Od 1980 r. roczny wzrost gospodarczy w Chinach wynosił średnio 9 %, a udział tego kraju w światowym PKB wzrósł dziesięciokrotnie i sięgnął 5 %. Wzrost gospodarczy Chin przyczynił się do rekordowo szybkiego w historii świata spadku ubóstwa oraz do powstania szerokiej klasy średniej, o lepszym poziomie wykształcenia, wzrastającej sile nabywczej i możliwości dokonywania wyborów.

Jednak za tą historią niezwykłego wzrostu kryje się niepewność i ryzyko. Każdego dnia władze Chin napotykają na swej drodze szereg ważnych wyzwań, związanych głównie z sytuacją wewnętrzną, które jednak w coraz większym stopniu wpływają na sytuację poza krajem:

- Coraz bardziej widoczne staje się zróżnicowanie społeczne. Znaczna przepaść dzieląca bogatych i biednych ciągle się powiększa; wzrastają również nierówności społeczne, regionalne oraz nierówności między kobietami i mężczyznami. Pod ogromną presją znajduje się system opieki zdrowotnej i edukacji w sytuacji, kiedy Chiny borykają się ze znaczącymi przemianami demograficznymi i muszą zmierzyć się z faktem szybkiego starzenia się społeczeństwa.
- Znaczne i ciągle rosnące jest zapotrzebowanie Chin na surowce i energię – pod względem zużycia energii Chiny zajmują już drugie miejsce na świecie, a wpływ niepokonanego rozwoju przemysłowego i gospodarczego na środowisko staje się coraz bardziej widoczny. Struktura wzrostu w różnych obszarach jest nie zrównoważona; nacisk położony został na eksport bez uwzględnienia popytu w kraju.

Wzrost jest głównym celem reform w Chinach, ale w coraz większym stopniu zostaje on spowolniony za sprawą środków podejmowanych w celu zwalczania nierówności społecznych i zapewnienia większego zrównoważenia wzrostu gospodarczego i politycznego. Paradoksalnie w wielu dziedzinach warunki stabilizacji poprawiają się wraz ze zmniejszeniem kontroli partii i państwa. Bardziej niezależne sądownictwo, silniejsze społeczeństwo obywatelskie, wolniejsza prasa przyczyniają się do umocnienia stabilizacji, ustanawiając konieczne mechanizmy nadzoru i równowagi. Fakt dostrzeżenia potrzeby bardziej wyrównanego rozwoju i budowania harmonijnego społeczeństwa jest bardzo zachęcający. Konieczne będą jednak dalsze reformy.

Regionalna i międzynarodowa polityka Chin ma na uwadze również potrzeby wewnętrzne: bezpieczne i pokojowe sąsiedztwo, które także sprzyja wzrostowi gospodarczemu. Działania Chin w szerszym międzynarodowym kontekście służą określonym celom, wśród których wymienić należy zabezpieczenie dostaw surowców niezbędnych do osiągnięcia wzrostu gospodarczego. Jednocześnie Chiny dążą do zapewnienia sobie uznania i szacunku na arenie międzynarodowej. Igrzyska Olimpijskie w Pekinie w 2008 r. i wystawa World Expo w Szanghaju w 2010 r. zwrócić uwagę świata na postępy osiągnięte przez Chiny.

Chiny zawsze określały swoją politykę zagraniczną jako opartą na ścisłej zasadzie nieingerencji, ale wraz z wzrostem ich aktywności i asertywności na arenie międzynarodowej zasada ta traci swoje uzasadnienie. Władze chińskie zaczynają dostrzegać ten fakt, jak również swoją odpowiedzialność na arenie międzynarodowej - proporcjonalną do gospodarczego znaczenia Chin - i rolę stałego członka Rady Bezpieczeństwa ONZ, co widoczne jest na przykładzie coraz aktywniejszych zobowiązań dyplomatycznych.

Zarówno UE jak i Chiny odnoszą korzyści z globalizacji, a jej sukces leży w ich wspólnym interesie. Jest to dla nich wyzwaniem i pociąga za sobą wzrost odpowiedzialności. Wspólne jest nam również pragnienie wypracowania bardziej owocnych wielostronnych relacji. Pozostają jednak jeszcze różnice co do wartości, dlatego też w dalszym ciągu należy prowadzić dialog.

Wraz z zacieśnianiem partnerstwa wzrastają oczekiwania i odpowiedzialność obu stron. Ponieważ UE jest największym partnerem handlowym Chin, jej polityka handlowa wywiera znaczący wpływ na Chiny, tak jak i polityka Chin na UE. W coraz większym stopniu obie strony oczekują uwzględnienia swoich interesów przy formułowaniu polityki kraju partnerskiego.

3. Droga do przodu

UE powinna nadal wspierać wewnętrzny proces reform politycznych i gospodarczych w Chinach, tak aby stały się one silnym i stabilnym państwem w pełni szanującym podstawowe prawa i wolności, chroniącym mniejszości i gwarantującym rzady prawa. Europa zintensyfikuje współpracę na rzecz zapewnienia zrównoważonego rozwoju, prowadzenia sprawiedliwej i zdrowej polityki handlowej oraz będzie podejmować działania mające na celu umocnienie i wyważenie dwustronnych relacji. Unia Europejska i Chiny muszą współpracować na rzecz pokoju i stabilizacji. UE powinna zacieśnić koordynację i wspólne działania oraz zintensyfikować współpracę z europejskim sektorem przemysłowym i społeczeństwem obywatelskim.

Obowiązująca obecnie Umowa o współpracy i handlu z 1985 r. stanowi podstawę prawną wzajemnych stosunków. Nie odzwierciedla ona jednak głębi ani zakresu wzajemnych relacji; dlatego też na 9. szczycie UE-Chiny przywódcy zdecydowali o rozpoczęciu negocjacji w sprawie nowej, poszerzonej Umowy o partnerstwie i współpracy (PCA), która stanowiłaby uaktualnioną podstawę naszej współpracy. Nowa umowa daje nam wielką szansę. Będzie stanowić ramy mieszczące w sobie cały zakres i złożoność naszych wzajemnych relacji, a jednocześnie powinna wybiegać w przyszłość i odzwierciedlać priorytety określone w niniejszym komunikacie.

3.1. Wspieranie przemian w kierunku bardziej otwartego i pluralistycznego społeczeństwa w Chinach

Władze chińskie wielokrotnie deklarowały swoje poparcie dla reform, także tych dotyczących podstawowych praw i wolności. Jednakże w tym zakresie faktyczne postępy są nieznaczne. UE musi zastanowić się nad najbardziej skutecznym sposobem wsparcia reform w Chinach, argumentując, że bardziej konsekwentne przestrzeganie praw człowieka, większa otwartość społeczeństwa i większa odpowiedzialność rządu przed społeczeństwem przyniosą Chinom korzyści i są nieodzowne dla dalszego rozwoju gospodarczego.

Demokracja, prawa człowieka i promowanie wspólnych wartości stoją w centrum polityki UE i są kluczowe dla dwustronnych relacji. UE powinna wspierać i zachęcać do tworzenia pełnego, zdrowego i niezależnego społeczeństwa obywatelskiego w Chinach. Powinna też wspierać wysiłki zmierzające do umocnienia rządów prawa, gdyż tylko na tej podstawie mogą mieć miejsce dalsze reformy.

Jednocześnie UE będzie zachęcać do pełnego przestrzegania podstawowych praw i wolności we wszystkich regionach Chin; wolność słowa, religii i zgromadzeń, prawo do sprawiedliwego procesu sądowego, ochrona mniejszości to zagadnienia budzące szczególną troskę – we wszystkich regionach Chin. UE zachęci również Chiny do zajęcia pozycji aktywnego i konstruktywnego partnera w ramach Rady Praw Człowieka, domagając się od Chin przestrzegania wartości wspólnych krajom ONZ, w tym postanowień Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych.

Już we wcześniejszym okresie relacji UE z Chinami narodził się pomysł spotkań na temat praw człowieka, odbywających się dwa razy w roku. Spotkania te spełniają swoje zadanie, ale oczekiwania UE, rosnące wraz z pogłębianiem się naszego partnerstwa, w coraz większym stopniu nie są spełniane. Dialog ten powinien być:

- bardziej skoncentrowany na problemach i zorientowany na osiągnięcie rezultatów, o pogłębionej wymianie zdań i konkretnych wynikach;
- bardziej elastyczny, uwzględniający wyniki pracy osobnych seminariów i podgrup;
- lepiej zintegrowany z dialogiem z państwami członkowskimi.

3.2. Zrównoważony rozwój

Kluczowe wyzwanie stojące dzisiaj przed światem polega na osiągnięciu zrównoważenia naszego rozwoju. Chiny odegrają istotną rolę w urzeczywistnieniu tego celu. Ważne miejsce przypada polityce reform wewnętrznych w Chinach – Komisja, w ramach programu współpracy, będzie w dalszym ciągu wspierać te reformy, w tym reformy dotyczące społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. W dziedzinach takich jak energia, ochrona środowiska czy zmiany klimatu, przestrzeganie międzynarodowych standardów społecznych, pomoc na rzecz rozwoju oraz szersze zagadnienia makroekonomiczne, UE i Chiny powinny dążyć do ścisłej międzynarodowej współpracy. Dla obu stron ważne jest:

Zapewnienie bezpieczeństwa zrównoważonych dostaw energii. UE i Chiny zajmują kluczowe miejsce na światowym rynku energii i tym samym wspólne im jest dążenie do zapewnienia bezpieczeństwa zrównoważonych dostaw energii i ich odpowiedzialność w tej kwestii oraz dążenie do poprawy efektywności produkcji i zużycia energii przy jednoczesnym

ograniczaniu ich wpływu na środowisko. Sprawą priorytetową dla Unii Europejskiej powinna być integracja Chin ze światowymi rynkami energii oraz z wielostronnymi mechanizmami i instytucjami zarządzającymi, tak aby stały się one aktywnym i odpowiedzialnym partnerem w kwestiach energetycznych. W związku z tym współpraca obu stron powinna mieć na celu:

- zacieśnienie współpracy międzynarodowej, a zwłaszcza wysiłków na rzecz poprawy przejrzystości i dokładności danych dotyczących kwestii energetycznych oraz poszerzenie zakresu wymiany informacji, w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii w krajach rozwijających się, w tym w krajach Afryki;
- pogłębienie technicznej wiedzy specjalistycznej oraz wiedzy w dziedzinie stanowienia prawa w Chinach w celu zahamowania wzrostu zapotrzebowania na energię, zwiększenia wydajności energetycznej i wykorzystania czystych, odnawialnych źródeł energii, takich jak wiatr, biomasa i biopaliwa oraz w celu propagowania standardów energetycznych i oszczędności poprzez rozwijanie i zastosowanie technologii wykorzystania węgla o bliskich zeru emisjach zanieczyszczeń;
- zobowiązanie się do umacniania stabilizacji poprzez rynkowe podejście do inwestycji i udzielania zamówień; prowadzenie dialogu z pozostałymi głównymi konsumentami energii; promowanie przejrzystych i niedyskryminujących ram prawnych, w tym przepisów gwarantujących nieograniczony i efektywny dostęp do rynku energii, oraz promowanie wdrażania uznanych na świecie norm i standardów.

Przeciwdziałanie zmianom klimatu i poprawa jakości środowiska. Istnieje już dobra podstawa współpracy w dziedzinie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu w postaci partnerstwa ustanowionego na szczycie UE-Chiny w 2005 r.

- UE powinna podzielić się swoją wiedzą na temat stanowienia prawa, współpracując z Chinami na rzecz zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska, ochrony bioróżnorodności, zwiększenia efektywności wykorzystania energii, wody i surowców naturalnych oraz poprawy przejrzystości i egzekwowania prawa w dziedzinie ochrony środowiska. Obie strony powinny wspólnie zająć się problemami wylesienia i nielegalnego pozyskiwania drewna, zrównoważonej gospodarki zasobami połowowymi i gospodarki morskiej.
- Obie strony powinny rozbudowywać Partnerstwo na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu, umacniając dwustronną i międzynarodową współpracę, przyjmując na siebie wspólną międzynarodową odpowiedzialność wynikającą z Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu oraz z Protokołu z Kioto i brać aktywny udział w dialogu w sprawie międzynarodowej współpracy na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu po 2012 r. Konieczne jest szersze stosowanie systemu handlu emisjami i mechanizmów czystego rozwoju.

Pogłębienie wymiany poglądów na tematy społeczne i związane z zatrudnieniem. Chiny zobowiązały się do zajęcia się kwestią nierówności społecznych i promowania bardziej zrównoważonego rozwoju. UE i Chiny powinny:

- zintensyfikować współpracę w dziedzinie zatrudnienia i zagadnień społecznych, poszerzając dwustronny dialog o tematykę bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy i odpowiednich standardów pracy oraz stawiając czoła wyzwaniom związanym ze starzeniem się społeczeństwa;

- współpracować na rzecz przestrzegania międzynarodowych zobowiązań dotyczących zatrudnienia i zagadnień społecznych.

Poprawa koordynacji w dziedzinie rozwoju międzynarodowego. Bliższa współpraca w dziedzinie rozwoju międzynarodowego przyniosłaby korzyści Unii Europejskiej, Chinom i partnerskim krajom rozwijającym się. Z braku efektywnej koordynacji, zarówno w krajach Afryki, jak i innych krajach rozwijających się, wynikają poważne zagrożenia. UE i Chiny powinny:

- nawiązać zorganizowany dialog na temat zrównoważonego rozwoju w Afryce; obie strony powinny zatroszczyć się o przejrzystość swoich działań i priorytetów, tworząc tym samym podstawy do głębszej dyskusji;
- wspierać wysiłki regionalne na rzecz poprawy systemu sprawowania władzy w Afryce;
- zbadać możliwości lepszego zaangażowania Chin w międzynarodowe wysiłki na rzecz poprawy skuteczności i koordynacji pomocy oraz szanse dwustronnej współpracy w praktyce.

Zrównoważony wzrost gospodarczy. Chiny stały się motorem wzrostu dla UE i świata, ale obecny chiński model wzrostu jest też źródłem daleko idącego braku równowagi w handlu pomiędzy UE a Chinami. Rząd Chin dostrzegł, jak ważna jest konieczność sprostania makroekonomicznym wyzwaniom i prowadzenia dalekowzrocznej polityki fiskalnej, monetarnej i strukturalnej, które przyczyniają się do wzrostu konsumpcji i zmniejszenia nierówności społecznych. Ważną rolę odegra *wzrost elastyczności kursu walutowego*, przyczyniając się do zbalansowania wzrostu gospodarczego względem popytu wewnętrznego i powiększając siłę nabywczą gospodarstw domowych w Chinach. Polityka prowadząca do redukcji obecnej nadwyżki na rachunku obrotów bieżących Chin usprawniłaby *kontrolę nad gospodarką i ograniczyłyby ryzyko jej „przegrzania”*, tym samym wychodząc na przeciw *spoczywającemu również na Chinach obowiązkowi* zapewnienia stabilności i zrównoważenia gospodarki światowej.

UE i Chiny, jako kluczowe potęgi gospodarcze, powinny pracować nad dalszym pogłębianiem współpracy ukierunkowanej na rozwiązywanie światowych problemów gospodarczych; konieczne jest:

- pogłębienie współpracy i dzielenie się doświadczeniami w formułowaniu i wdrażaniu polityki strukturalnej, monetarnej, fiskalnej i finansowej oraz polityki w zakresie kursu walut;
- systematyczna współpraca na rzecz zapewnienia większej równowagi na świecie;
- pogłębienie dialogu w kwestiach makroekonomicznych.

3.3. Handel i stosunki gospodarcze

Włączenie Chin do światowego systemu handlu przyniosło korzyści zarówno Europie, jak i Chinom. Unia Europejska jest największym partnerem handlowym Chin, odpowiedzialnym za ponad 19 % chińskiego handlu zewnętrznego. Europejskie przedsiębiorstwa prowadzące handel i inwestujące w Chinach przyczyniły się do rozwoju tego kraju, udostępniając dobra kapitałowe, wiedzę i technologie, które legły u podstaw Chińskiego rozwoju.

Silne gospodarczo Chiny leżą w interesie Europy. Chiny, a zwłaszcza ich szybko powiększająca się klasa średnia, stanowią rosnący rynek dla europejskiego eksportu. Pomiędzy rokiem 2000 a 2005 eksport UE do Chin wzrósł o ponad 100 %, dużo szybciej niż eksport do pozostałych części świata. Unijny eksport usług do Chin wzrósł sześciokrotnie w ciągu dziesięciu lat do 2004 r. Europejskie firmy i konsumenci odnoszą korzyści dzięki atrakcyjnym cenowo towarom konsumpcyjnym i dobrom wnoszonym przez Chiny. Otwartość działa na korzyść tak Chin, jak i Europy.

Tym niemniej jednak w Europie umacnia się opinia, iż w związku z niepełną realizacją przez Chiny zobowiązań w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO) i z pojawianiem się nowych barier w dostępie do rynku niemożliwe są prawdziwie wzajemne stosunki handlowe. Import z Chin wymusił przystosowanie Europy do działania w warunkach globalizacji gospodarki. Trend ten będzie się prawdopodobnie utrzymywał wraz ze wzrostem pozycji Chin w łańcuchu tworzenia wartości.

Aby polityczne i gospodarcze stosunki z Chinami utrzymały się w perspektywie długoterminowej, Europa powinna nadal zapewniać łatwy i równy dostęp do swojego rynku towarom eksportowanym z Chin i dostosować się do nowych wyzwań związanych z konkurencyjnością. UE musi rozwijać i konsolidować dziedziny, w których ma przewagę dzięki wysokowartościowym i wysokowyspecjalizowanym projektom i produkcji oraz musi wspierać pracowników w zdobywaniu nowych kwalifikacji. Chiny ze swojej strony powinny w zamian bardziej zdecydowanie opowiedzieć się za otwarciem rynków i za uczciwą konkurencją. Obie strony muszą zastanowić się nad problemem wpływu wzrostu gospodarczego na zasoby naturalne i środowisko. Unia Europejska nalega na:

Otwarcie rynku. UE będzie w dalszym ciągu pracować wraz z Chinami nad pełną realizacją zobowiązań Chin w ramach WTO oraz zachęcać Chiny do wykroczenia poza ramy tych zobowiązań w otwarciu swojego rynku, tak aby stworzyć możliwości dla unijnych przedsiębiorstw. UE jest świadoma, że nie może wymagać od Chin otwarcia rynku, sama stosując bariery handlowe. UE nalega, aby zgodnie z własną deklaracją Chiny rozpoczęły w 2008 r. negocjacje w sprawie przystąpienia do Porozumienia w sprawie zamówień rządowych oraz aby doprowadziły do pomyślnego i szybkiego ich zakończenia.

Wyrównywanie szans. Wśród priorytetów UE wymienić należy ochronę praw własności intelektualnej w Chinach i zakończenie praktyk wymuszania transferu technologii, co ma się dokonać również dzięki realizacji przez Chiny zobowiązań w ramach WTO, tak aby stworzony został lepszy klimat dla inwestorów w Chinach. UE wywrze na Chiny presję, aby przestały przyznawać niedozwolone dotacje i aby zreformowały swój system bankowy, jak również zachęci Chiny do otwarcia swojego handlu surowcami naturalnymi na działanie mechanizmów rynkowych.

Wspieranie europejskich przedsiębiorstw. Komisja doloży wszelkich starań, aby wspierać przedsiębiorstwa prowadzące wymianę handlową z Chinami, w szczególności małe i średnie przedsiębiorstwa, jednocześnie kładąc nacisk na przestrzeganie przez nie odpowiednich standardów pracy. UE rozszerzy zakres dostępnych informacji, szkoleń i doradztwa w zakresie ochrony i obrony praw własności intelektualnej w Chinach. W Pekinie powinno zostać otwarte Centrum Europejskie. Należy też rozszerzyć Program wymiany i szkoleń kadry kierowniczej pomiędzy Chinami i Unią Europejską.

Bronienie interesów UE: dialog przede wszystkim. Unia Europejska jednoznacznie opowiada się za rozwiązywaniem kwestii będących przedmiotem sporów z Chinami,

pojawiających się na tle wymiany handlowej, w drodze dialogu i negocjacji. Toczące się z Chinami rozmowy na temat handlu powinny zostać pogłębione na wszystkich szczeblach i rozszerzone o nowe dziedziny, a ich sedno powinno koncentrować się na ułatwieniach w handlu i poprawie dostępu do rynków. W interesie UE i Chin leży również połączenie wysiłków w ramach międzynarodowych gremiów kształtujących zasady postępowania i określających światowe standardy. UE będzie aktywnie promować światowe rozwiązania w dziedzinie prawodawstwa i nadzoru, opowiadając się za otwarciem rynków i zbliżeniem przepisów prawnych, jak również umacniać współpracę z Chinami w drodze dialogu dotyczącego prawodawstwa. Pomoże to również zapewnić zgodność towarów importowanych z Chin z unijnymi standardami dotyczącymi produktów żywnościowych i nieżywnościowych.

Jeśli wszelkie wysiłki zawiodą, Komisja wykorzysta system rozstrzygania sporów w ramach WTO, tak aby zapewnić przestrzeganie wielostronnie uzgodnionych zasad i zobowiązań. Środki ochronne w handlu będą nadal instrumentem zapewnienia sprawiedliwych warunków handlu. UE aktywnie współpracuje z Chinami w celu stworzenia warunków, dzięki którym możliwe będzie szybkie przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej. Jeśli chodzi o niektóre z tych warunków, w ostatnim czasie dają się zauważyć pewne postępy. Komisja będzie nadal współpracować z chińskimi władzami w ramach ustanowionych mechanizmów i jest gotowa do podjęcia szybkich działań, kiedy tylko wszystkie warunki zostaną spełnione.

Budowanie bliższych stosunków. Głównym celem negocjacji na temat nowej Umowy o partnerstwie i współpracy, która uaktualni również Umowę o współpracy i handlu z 1985 r., będzie stworzenie lepszego dostępu do chińskiego rynku dla europejskich eksporterów i inwestorów, wykraczającego poza zobowiązania w ramach WTO, jak również lepsza ochrona własności intelektualnej i wzajemne uznawanie oznaczeń geograficznych. Chiny już w chwili obecnej odnoszą ogromne korzyści z udziału w międzynarodowym systemie handlu i powinny ponosić odpowiedzialność współmierną do tych korzyści, przyczyniając się w znacznym stopniu do ożywienia i doprowadzenia do pomyślnego końca dauhańskiej rundy negocjacyjnej.

Wiele z tych kroków leży nie tylko w interesie UE. Leżą one również w interesie Chin i stanowią integralną część postępu tego kraju w kierunku równomiernego i zrównoważonego wzrostu i rozwoju oraz zajęcia pozycji i przyjęcia na siebie odpowiedzialności światowego lidera. W dołączonym dokumencie dotyczącym polityki handlowej przedstawiono koncepcję kompleksowego podejścia do zagadnień współpracy UE i Chin w zakresie handlu i inwestycji w perspektywie średnioterminowej.

3.4. Pogłębianie dwustronnej współpracy

Dwustronna współpraca dotyczy całego szeregu zagadnień, obejmując siedem oficjalnych umów i dialog prowadzony w dwudziestu dwóch sektorach na różne istotne tematy, od transportu lotniczego i morskiego do polityki makroekonomicznej i regionalnej. Ważny pozostaje dalszy rozwój zorganizowanego dialogu, mającego na celu wymianę doświadczeń i poglądów na temat zagadnień związanych z konkurencją oraz pomoc w budowaniu potencjału i pomoc techniczna w dziedzinie egzekwowania przestrzegania zasad konkurencji. Dotychczasowa współpraca jest owocna. Pozostaje jednak jeszcze wiele do zrobienia, aby współpraca była odpowiednio ukierunkowana, zrównoważona i obopólnie korzystna we wszystkich dziedzinach, a zwłaszcza w dziedzinach sztandarowych takich jak współpraca naukowa i technologiczna. Należy jeszcze wiele zrobić dla zacieśnienia współpracy w zakresie migracji, wzajemnych kontaktów społecznych oraz struktur, w ramach których kształtowane są oficjalne relacje. Dla obu stron ważne jest:

Dbłość o jakość i pogłębienie współpracy w zakresie nauki i technologii. Dla rządu Chin najważniejsza jest współpraca w zakresie nauki i technologii. Chiny wydają 1,5 % PKB na dynamiczny i rozwijający się program badań i rozwoju. Dobrze rozwinięta jest też współpraca dwustronna: Chiny są jednym z najważniejszych państw trzecich biorących udział w wielu unijnych projektach badawczych w ramach 6. Ramowego programu badań, co daje im dostęp do 600 mln EUR przeznaczonych na badania; są także ważnym partnerem przy realizacji takich projektów jak ITER czy Galileo. Należy zwiększyć udział UE w chińskich programach.

Wspólna deklaracja Forum naukowego i technologicznego z maja 2005 r. określiła warunki rozwijania współpracy oparte na obopólnych korzyściach oraz wzajemnym dostępie i uczestnictwie. Dla obu stron ważna jest:

- konsolidacja i widoczność współpracy. Pozwoli to obu partnerom na efektywną koncentrację i określenie priorytetów oraz na zajęcie stanowiska wobec dynamicznych kwestii takich jak pojawiające się epidemie czy opracowywanie czystych technologii energetycznych; ułatwi szacowanie zakresu wzrastającej wzajemności; będzie stanowić podstawę do bardziej efektywnej koordynacji z państwami członkowskimi;
- poprawa wspólnego planowania zapewniająca obopólne korzyści oraz większa elastyczność w finansowaniu udziału europejskich naukowców w chińskich programach badawczych. Obie strony powinny wspierać mobilność naukowców - w przypadku UE służą do tego specjalne granty w ramach programu ramowego.

Budowanie owocnej współpracy w zakresie migracji. Migranci z Chin i innych krajów wzbogacają UE kulturalnie i wnoszą do niej ważne umiejętności i wiedzę. Istnieją jednak związane z tym zagrożenia, jeśli brak jest efektywnego zarządzania procesem migracji. Konieczne jest istnienie funkcjonalnych ram prawnych ułatwiających kontakty między ludźmi. Potrzebny jest jednak również sposób postępowania z osobami dopuszczającymi się nadużyć systemu, którego istotnym elementem będzie zapobieganie takim przypadkom i readmisja. Obie strony powinny starać się o szybkie zawarcie skutecznej Umowy o readmisji.

- Należy utrzymać istniejący mechanizm konsultacyjny i rozszerzyć go o problematykę migracji zarówno legalnej jak i nielegalnej, podkreślając raz jeszcze polityczne zobowiązanie do poprawy sytuacji.
- Obie strony powinny ustanowić i zrealizować konkretne projekty w ramach współpracy, np. w zakresie wymiany urzędników i szkoleń; ponadto powinna być prowadzona współpraca w dziedzinie technologii biometrycznej.
- Należy prowadzić rozmowy z Ministerstwem Bezpieczeństwa Publicznego, skoncentrowane na zagadnieniach związanych z migracją i ze zwalczaniem przestępczości zorganizowanej, terroryzmu i korupcji.
- Potrzebna jest dalsza proaktywna i praktyczna współpraca w ramach Umowy w sprawie turystyki pomiędzy EU i Chinami (ADS), tak aby przynosiła ona efekty.

Rozwój kontaktów społecznych. Należy pogłębiać kontakty między ludźmi w wielu dziedzinach, gdyż przyczyniają się one do rozwoju naszych relacji dzięki znaczącym i nieprzerwanym działaniom podejmowanym przez obie strony, obejmującym zarówno wymianę kulturalną, turystykę, jak i kontakty społeczeństwa obywatelskiego i akademickie.

- Spółeczeństwo obywatelskie i powiązania instytucjonalne powinny dostarczyć bezpośredniego wsparcia i impulsów do rozwoju stosunków politycznych i handlowych. Obie strony powinny ułatwiać bezpośrednie kontakty we wszystkich dziedzinach między grupami społeczeństwa obywatelskiego w UE i w Chinach oraz w miarę możliwości włączać je do dialogu sektorowego. Oficjalne kontakty pozarządowe powinny zostać umocnione i pogłębione. Kluczową rolę odgrywa Parlament Europejski - powinien on poszerzyć współpracę z Chińskim Zgromadzeniem Przedstawicieli Ludowych. UE powinna również zacieśnić kontakty pomiędzy ECOSOC i Chińskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, partiami politycznymi i innymi instytucjami o charakterze półoficjalnym.
- Szczególne sukcesy odniesione zostały w dziedzinie edukacji; 170 000 chińskich studentów studiowało w UE w 2005 r. Należy nadal rozbudowywać istniejącą współpracę w ramach programów prowadzonych przez poszczególne państwa członkowskie i w ramach części programu Erasmus Mundus dedykowanej Chinom. Przywołać można pozytywne przykłady działań mających na celu tworzenie wspólnych kierunków studiów i wspólnych kampusów. Konieczne jest również wdrożenie konkretnych projektów, takich jak utworzenie Europejskiej Szkoły Prawa. Obie strony będą nadal zachęcać studentów z UE do studiowania w Chinach. Aby polepszyć kompetencje językowe, Komisja wesprze specjalny program szkoleniowy dla nauczycieli języka chińskiego w Europie.
- Należy pogłębić i skuteczniej koordynować wiedzę akademicką na temat Chin w UE. Potrzebne są wysiłki z obu stron na rzecz owocnych kontaktów pomiędzy europejskimi i chińskimi uczelniami. Komisja powinna nadal wspierać sieć uczelni zajmujących się problematyką Chin, skupiając wiedzę akademicką, na podstawie której kształtowana będzie polityka UE, oraz koordynując wymianę informacji w środowisku akademickim. Na europejskich uniwersytetach należy ustanowić kilka prestiżowych katedr studiów sinologicznych. Należy prowadzić stały, regularny dialog pomiędzy europejskimi i chińskimi niezależnymi ośrodkami badawczymi.

Zwiększanie efektywności organów dwustronnych. Obie strony powinny przyjrzeć się działalności organów odpowiedzialnych za wzajemne relacje i ocenić, czy powinny one zostać skonsolidowane, usprawnione lub unowocześnione. W dokumencie programowym Komisji z 2003 r. wyrażone zostało dążenie do poszerzenia dialogu sektorowego pomiędzy UE i Chinami. Zamierzenie to powiodło się i mechanizm ten w większości przypadków funkcjonuje dobrze i przyczynia się do budowy naszego partnerstwa. Ale postęp ten należy zrewidować. Obie strony powinny się również zastanowić, czy istnieją nowe instytucje lub mechanizmy, które mogłyby przyczynić się do rozwoju stosunków UE z Chinami.

- Coroczne spotkania na szczycie tworzą odpowiednie forum dla podtrzymywania kontaktów na poziomie szefów rządów. Powinny być one wspierane przez regularną międzysektorową wymianę poglądów i dialog na poziomie technicznym, ministerialnym oraz na wyższym szczeblu. Ponadto obie strony powinny zastanowić się, czy istnieją inne elastyczne i nieformalne okazje do spotkań i wymiany poglądów.
- Zapoczątkowany niedawno dialog strategiczny na szczeblu wiceministrów spraw zagranicznych powinien stać się główną okazją do poruszania kwestii regionalnych i geopolitycznych oraz do wzbogacania wzajemnych relacji poprzez określenie priorytetów, impulsów i wartości.

- Obie strony powinny dokładnie przyjrzeć się podstawom, wzajemnym powiązaniom i wynikom dialogów sektorowych, tak aby zmaksymalizować synergię i zagwarantować obopólną korzyść oraz w miarę możliwości zapewnić udział wszystkich zainteresowanych stron. Komisja opracuje szereg dokumentów roboczych na temat konkretnych zadań sektorowych.
- Należy powołać nowe niezależne forum UE-Chiny. Forum to powinno być niezależne od instytucji unijnych i korzystać z doświadczeń społeczeństwa obywatelskiego, środowisk akademickich, biznesowych i kulturalnych, służąc radą przywódcom politycznym i dostarczając impulsów dla wzajemnych relacji.

UE powinna prezentować wspólne stanowisko co do różnych zagadnień dotyczących jej stosunków z Chinami. Biorąc pod uwagę złożoność wzajemnych relacji i wagę ich kontynuacji, ważną rolę będzie odgrywać regularna, systematyczna, międzysektorowa wewnętrzna koordynacja.

Unijny program współpracy, na którym opiera się krajowy dokument strategiczny (CSP) oraz krajowe programy indykatywne, powinien nadal spełniać swoją rolę we wspieraniu partnerstwa pomiędzy dwoma stronami oraz we wspieraniu reform w Chinach. Jednak wraz z odchodzeniem Chin od roli typowego odbiorcy zagranicznej pomocy na rzecz rozwoju, UE musi rozważyć wprowadzanie zmian do swojego programu współpracy i co krok poddawać go korektom. Współpraca musi leżeć w interesie obu stron, odzwierciedlać zasady i wartości UE i służyć jako podstawa partnerstwa.

3.5. Współpraca międzynarodowa i regionalna

W interesie zarówno UE, jak i Chin leży promowanie pokoju i bezpieczeństwa w ramach zreformowanego i efektywnego systemu wielostronnego. Powinny one ściśle współpracować w ramach ONZ, próbując wspólnie rozwiązywać pojawiające się sytuacje kryzysowe, zwalczając terroryzm i intensyfikując współpracę regionalną m. in. poprzez zaangażowanie obu stron w wyłaniające się struktury regionalne. Wspólny cel, jakim jest silny system międzynarodowy, pokój i bezpieczeństwo, powinien znaleźć odzwierciedlenie w bliższej współpracy i lepiej zorganizowanym dialogu na temat Bliskiego Wschodu, Afryki i Azji Wschodniej oraz na temat wyzwań o charakterze uniwersalnym, takich jak nierozprzestrzenianie broni jądrowej.

Azja Wschodnia. Jest sprawą oczywistą, że bezpieczeństwo strategiczne w Azji Wschodniej ma duże znaczenie dla UE. Powinna ona wykorzystywać rosnącą skuteczność swojej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa i swój interes strategiczny w regionie poprzez sformułowanie oficjalnych wytycznych swojej polityki.

Chiny odgrywają kluczową rolę w regionie i dokładają starań, aby poprawić stosunki z sąsiadami, w tym z Rosją i Indiami oraz z Azją Środkową w ramach Szanghajskiej Organizacji Współpracy. Pozostaje jednak jeszcze wiele do zrobienia w zakresie relacji chińsko-japońskich. EU jest zainteresowana powstaniem silnych relacji pomiędzy głównymi państwami regionu i dalszą integracją w regionie.

Tajwan. Unii Europejskiej szczególnie zależy na zachowaniu pokoju i stabilizacji po obu stronach Cieśniny Tajwańskiej. Zgodnie ze swoją polityką „jednych Chin” i uwzględniając strategiczną równowagę w regionie, UE powinna pozostawać aktywna i otwarcie przedstawić

swoje poglądy obu stronom. W procesie określania polityki uwzględnione powinno zostać następujące stanowisko UE:

- sprzeciw przeciwko jakimkolwiek środkom prowadzącym do jednostronnej zmiany status quo;
- jednoznaczny sprzeciw wobec użycia siły;
- poparcie dla stosowania rozwiązań pragmatycznych i działań budujących wzajemne zaufanie;
- poparcie dla dialogu pomiędzy wszystkimi stronami oraz
- dalszy wzrost gospodarczy i rozwój stosunków handlowych z Tajwanem.

Przejrzystość chińskich wydatków i celów wojskowych. Brak przejrzystości chińskich wydatków na obronność powoduje wzrastający niepokój. Wydatki te ciągle rosną i Chiny muszą zdawać sobie sprawę ze znaczenia poprawy ich przejrzystości. W tym samym czasie UE musi poprawić swoją zdolność do analizowania rozwoju militarnego Chin.

Embargo na broń. Embargo na broń zostało wprowadzone w życie na skutek wydarzeń na placu Tiananmen w 1989 r. Unia Europejska zgodziła się kontynuować współpracę na rzecz zniesienia embarga, ale dalsze starania będą konieczne z obu stron:

- Obecna i następna prezydencja powinna doprowadzić do końca przygotowania do zniesienia embarga, tak aby nie spowodowało to wzrostu ilości i jakości sprzedawanej broni oraz nadal badać możliwości osiągnięcia porozumienia co do jego zniesienia. UE powinna współpracować z Chinami na rzecz poprawy atmosfery sprzyjającej zniesieniu embarga dzięki postępom w zakresie przestrzegania praw człowieka w Chinach, dalszym staraniom o poprawę wzajemnych stosunków po dwóch stronach Cieśniny Tajwańskiej oraz dzięki poprawie przejrzystości chińskich wydatków wojskowych.

Zakaz rozprzestrzeniania broni jądrowej. Zakaz rozprzestrzeniania broni jądrowej jest głównym tematem partnerstwa strategicznego. Współpraca międzynarodowa i dwustronna opiera się na rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ 1540 i na Wspólnej deklaracji w sprawie nierozprzestrzeniania BMR uchwalonej na szczycie UE-Chiny w 2004 r. UE popiera centralną rolę Chin na Półwyspie Koreańskim, a dalsze poparcie ze strony Chin będzie kluczowe dla osiągnięcia postępu w sprawie potencjału jądrowego Iranu. Doświadczenia z nawiązania dialogu i praktycznej współpracy na rzecz wzmocnienia i egzekwowania kontroli eksportowych są pozytywne. W oparciu o to i przy współpracy z chińskimi urzędnikami Unia Europejska powinna zachęcić Chiny do:

- przestrzegania postanowień wszelkich umów i instrumentów międzynarodowych dotyczących nierozprzestrzeniania broni jądrowej i rozbrojenia oraz promowania ich przestrzegania w regionie i na arenie międzynarodowej;
- wzmocnienia kontroli eksportu materiałów, urządzeń i technologii do produkcji BMR, broni konwencjonalnej oraz broni strzeleckiej i lekkiej.

Obie strony powinny dzielić się praktycznym doświadczeniem we wdrażaniu i egzekwowaniu kontroli eksportowych, także poprzez organizowanie szkoleń dla chińskich funkcjonariuszy

służb celnych. Należy rozważyć zakres wspólnych inicjatyw UE i Azji w ramach forum regionalnego ASEAN.

4. Wniosek

Chiny są jednym z najważniejszych partnerów Unii Europejskiej. Ich odrodzenie jest zjawiskiem wielce pożądanym. Aby zareagować na nie w sposób pozytywny i efektywny, UE musi poprawić koordynację polityki na wszystkich szczeblach i reprezentować jedno europejskie stanowisko w kluczowych sprawach.

Stosunki dwustronne pomiędzy Unią Europejską a Chinami są bliskie i nadal się umacniają. Należy w dalszym ciągu nad nimi pracować. Rekomendacje na ten temat zawarte w niniejszym Komunikacie, o którego przyjęcie Komisja zwraca się do Rady i który może zostać uzupełniony poprzez Konkluzje Rady, stanowią dla Unii ambitny plan do wypełnienia, a Umowa o partnerstwie i współpracy jest ważnym praktycznym narzędziem realizacji tego planu.

Bliższe partnerstwo strategiczne leży w interesie UE i Chin. Pociąga ono jednak za sobą wzrost odpowiedzialności i potrzebę otwartości, co wymaga wspólnych wysiłków z obu stron.